

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

Pro Q. Ligario ad C. Caesarem. Oratio XLII.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-431](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-431)

posterii certe Imperia, Prouincias, Rhenū, Oceanū, Nilū, pugnas innumerabiles, incredibiles victorias, monumenta, munera, triūphos, audientes & legentes tuos. sed nisi hæc vrbs stabili ta tuis cōsiliis, & institutis erit, vagabit modo nomē tuū longe, atq; late: sedē qdē stabile, & domiciliū certū nō habebit. Erīt inter eos etiam, q nascent, sicut inter nos fuit, magna dissensio: cū alii laudibus ad cælū res tuas gestas efferent: alii fortasse aliqd requirēt, idq; vel maxīmū, nisi belli ciuili incendiū salute patriæ restinxis: vt illud fati fuisse videat, hoc consiliū. Serui igit iis etiā iudicibus, q multis post seculis de te iudicabūt: & qdē haud scio, an incorruptius q nos. nā & sine amore, & sine cupiditate, & rursus sine odio, & sine inuidia iudicabūt. id aut, etiā si tūc ad te, vt qdā falso putāt, nō pertinebit, nūc certe pertinet, te esse talē, vt tuas laudes obscuratura nulla vnq; sit obliuio. Diuersę voluntates ciuū fuerunt, distractaq; sententiā. nō em cōsiliis solū & studiis, sed armis etiā, & castris dissidebamus. erat aut obscuritas quedā, erat certamē inter clarissimos duces: multi dubitabāt, qd optimū esset: multi qd si bi expediret: multi quid deceret: nōnulli etiā quid liceret. perfuncta Resp. est hoc misero, fata liq; bello: vicit is, q non fortuna inflammaret odiū suū, sed bonitate leniret: neq; oēs qbus iratus esset, eosdē etiā exilio, aut morte dignos iudicaret. arma ab aliis posita, ab aliis erepta sūt. ingratus est iniustusq; ciuis, q armorū periculo liberatus, animū tamē retinet armatū, vt etiā ille sit melior, qui in acie cecidit, q in causa animā profudit. que em pertinacia qbusdā, eadē aliis cōstantia videri pōt. Sed qa iā oīs fracta dissensio est armis, & extincta equitate victoris, restat vt oēs vnū velint, q habēt aliqd nō solū sapiētie, sed etiā sanitatis. qa nisi te C. Cēsar saluo, & in ista sententiā, qua cum antea, tū hodie vel maxime vsus es, manēte, salui esse nō possumus. Quare oēs te, q hæc salua esse volum⁹, & hortamur, & obsecram⁹, vt vite, vt saluti tuæ cōsulas: oēsq; tibi, vt pro aliis etiā loquar, qd de me ipse sentio, qm subesse aliqd putas, qd ca uendū sit, nō modo excubias & custodias, sed etiā laterū nostrorū opposit⁹, & corporū pollice mur. Sed vt vnde est orsa, i eodē terminet oratio mea: maximas tibi oēs gratias agim⁹ C. Cēsar, maiores etiā habem⁹. nā oēs idē sentiūt: qd ex oīm precib⁹, & lachrymis sentire potuisti: sed quia nō est astātibus oibus necesse dicere, a me certe dici volūt, cui necesse est quodāmodo, & qd volūt, & qd M. Marcello a te huic ordinī populoq; Ro. & Reip. reddito, præcipue id a me fieri debere itelligo. nā letari oēs, nō vt de vni⁹ solū, sed vt de cōi oīm salute, sentio. qd aut summe beneuolētie est, que mea erga illū oibus semper nota fuit, vt vix M. Marcello opti mo, & amātissimo fratri, præter eū qdē cederē nemini: cū id sollicitudine, cura, labore, tādū præstiterim, qdū est de illius salute dubitatū: certe hoc tempore magnis curis, molestiis, doloribus, liberatus præstare debeo. Itaq; C. Cēsar sic tibi gratias ago, vt omnibus me rebus a te nō conseruato solū, sed etiam ornato, tamen ad tua innumerabilia in me vnum merita, qd fieri iam posse non arbitrabar, maximus hoc tuo facto cumulus accesserit.

Oppositus

PRO Q. LIGARIO AD C. CAESAREM. ORATIO, XLII.

NOVVM CRIMEN C. CAESAR, ET ANTE HVNC DIEM inauditū, propinquus meus ad te Q. Tubero detulit, Q. Ligarium in Aphrica fuisse: idq; C. Pansa præstati vit ingenio, fretus fortasse ea familiaritate, que est ei tecū, ausus est confiteri. Itaq; quo me ver tam nescio. paratus em venerā, cū tu id neq; per te scires, neq; audire aliunde potuisses, vt ignoratione tua ad hominis miseri salutem abuterer. sed quoniam diligentia inimici inuestigatum est, quod latebat, confitendum est, vt opinor: præsertim cum meus necessarius C. Pansa fecerit, vt id iam integrum non esset: omislaq; controuersia omnis oratio ad misericordiam tuam conferenda est, qua pluri mi sunt conseruati: cum a te nō solum liberationem culpe, sed errati veniam impetrauissent. Habes igitur Tubero quod est accusatori maxime optandum confitentem reum: sed tamen hoc ita confitentē, se in ea parte fuisse, qua te Tubero, qua virū omni laude dignū patrē tuū. Itaq; prius de vestro delicto confiteamini necesse est, q Ligarii vllam culpam reprehendatis. Q. igit Ligarius, cū esset adhuc nulla belli suspitio, Legatus in Aphricā cū cōsule C. Cōsilio profectus est: qua in Legatione & sociis, & ciuibus ita se probauit, vt decedēs Confidius prouincia, satisfacere hoibus nō posset, si quenq; aliū prouinciæ præfecisset. Itaq; Q. Ligarius

FF

Oratio

cū diu recusans nihil profecisset, prouinciā accepit inuitus: cui sic p̄fuit in pace, vt & ciui-
bus, & sociis gratissima esset eius integritas, & fides. bellū subito exarsit. qđ, q̄ erāt in Aphri-
ca, ante audierūt geri, q̄ parari. quo audito, partim cupiditate incōsiderata, partim ceco quo-
dā timore, primo salutis causa, post etiā studiū sui quārebāt aliquē ducem. tum Ligarius do-
mū spectans, & ad suos redire cupiēs, nullo se implicari negotio passus est. Interim P. Actius
Varus, q̄ Pr̄tor Aphricā obtinuerat, Vticā venit. ad eū statim cōcursum est. atq; ille nō me-
diocri cupiditate arripuit imperiū: si illud imperiū esse potuit, qđ ad priuatū, clamore multi-
tudinis imperitā, nullo publico cōsilio deferebat. Itaq; Ligarius q̄ omne tale negotiū cuperet
effugere, paulū aduentu Vari cōquieuit. Adhuc C. Caesar Q. Ligarius omni culpa vacat. do-
mo est egressus nō modo nullū ad bellū, sed ne ad minimā qđē suspitionē belli. legatus in pa-
ce profectus, in prouincia pacatissima ita se gessit, vt ei pacē esse expediret. p̄fectio certe ani-
mū tuū non debet offendere. nū igit remansio: multo minus. nā profectio volūtatem habuit
nō turpem, remansio etiā necessitatē honestā. Ergo hęc duo tēpora carēt crimine. vnū, cū est
Legatus profectus: alterū, cū efflagitatus a prouincia, p̄positus Aphricā est. tertiū est tem-
pus, quo post aduentū Vari in Aphrica restitit. qđ si est criminofum, necessitatē crimen est,
non volūtatis. An ille, si potuisset illinc vllō modo euadere, Vticā potius, q̄ Romā: cum P.
Actio, q̄ cū cōcordissimis fratribus: cū alienis esse, q̄ cū suis maluisset: cum ipsa Legatio plena
desideriū, ac sollicitudinē fuisset, propter incredibilē quendā fratrum amorē: hic æquo animo
esse potuit, belli dissidiō distractus a fratribus: Nullū igit habes Cesar adhuc in Q. Ligario si-
gnū alienā a te volūtatis, cui⁹ ego causam animaduerte quēso qua fide defendā, cum prodo-
meā. O clementiā admirabilē, atq; oīm laude, p̄dicatione, literis, monimētisq; decorandam:
M. Cicero apud te defendit aliū in ea voluntate nō fuisse, in qua se ipsum confitē fuisse: nec
tuas tacitas cogitationes extimescit: nec qđ tibi de alio audiētī de se ipso occurrat, reformi-
dat. vide q̄ nō reformidē: vide quāta lux liberalitatis, & sapiētīę tuę mihi apud te dicenti ob-
oriāt: quantū potero voce cōtendā, vt hoc populus Ro. exaudiat. suscepto bello Cesar, gesto
etiam ex magna parte, nulla vī coactus, iudicio meo, ac volūtate ad ea arma profectus sum,
quę erant sumpta contra te. apud quem igit hoc dico: nempe apud eum, qui cum hoc sciret,
tamen me, anteq̄ vidit, Reip. reddidit: qui ad me ex Aegypto literas misit, vt essem idem, qui
fuissem: qui cum ipse Imperator in toto imperio Populi Ro. vnus esset, esse me alterū passus
est: a quo hoc ipso C. Pansa mihi nunciū perferēte, concessos fasces laureatos tenui, quoad
tenendos putauī: qui mihi tum deniq; se salutem putauit reddere, si eam nullis spoliātā or-
namentis redderet. Vide quāso Tubero, vt qui de meo facto non dubitem dicere, de Ligariū
non audeam confiteri. Atq; hęc propterea de me dixi, vt mihi Tubero, cum de se eadem di-
cerem, ignosceret, cuius ego industrię glorięq; faueo, vel propter propinquā cognationem,
vel q̄ eius ingenio studiūq; delector, vel q̄ laudē adolescētis propinquū existimo etiā ad meū
aliquē fructū redūdare. sed hoc quēro, q̄s putet fuisse crimē, esse ī Aphrica Ligariū: nēpe is, q̄
& ipse in eadē Aphrica esse voluit, & prohibitū se a Ligario querit, & certe contra ipsum Ce-
sarem est cōgressus armatus. quid em̄ Tubero, tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius
agebat: cuius latus ille mucro petebat: qui sensus erat armorū tuorū: quę tua mens: oculi: ma-
nus: ardor animi: quid cupiebas: quid optabas: Nīmīs vrgeo, commoueri videt̄ adolescēs, ad
me reuertar. isdē in armis fui. qđ autē aliud egimus Tubero: nisi vt qđ hic potest, nos posse-
mus: quorū igit impunitas, Cesar, tuę clementię laus est, eorū ipsorū ad crudelitātē te acuet
oratio: Atq; in hac causa non nihil equidē Tubero etiā tuā, sed multo magis patris tui pru-
dentiam desidero: q̄ homo cū ingenio, tum etiam doctrina excellens, genus hoc causę quod
esset, non viderit. nam si vidisset, quouis profecto, q̄ isto modo, a te agi maluisset, arguis fatē-
tem: non est satis: accusas eum, q̄ causam habet, aut, vt ego dico, meliorē q̄ tu: aut, vt tu vis,
parem. Hęc nō modo mirabilia sunt, sed prodigiis similia, quę dicā. non habet eam vim ista
accusatio, vt Q. Ligarius cōdemnet, sed vt necet. hoc egit ciuis Ro. ante te nemo. externi isti
mores vsq; ad sanguinē, incitare solent odiū aut leuīū Græcorū, aut immanium Barbarorū.
nam qđ aliud agis: vt Romę ne sit: vt domo careat: ne cū optimis fratribus, ne cū hoc T. Bro-
cho auunculo suo, ne cū eius filio consobrino suo, ne nobiscū viuat: ne sit in patria: num in
patria est: num potest magis carere his omnibus, q̄ caret: Italia prohibet, exulat. non tu ergo
hunc patria priuare, qua caret, sed vita vis. At istud ne apud eum qđē Dictatorē, q̄ oēs, quos
oderat, morte mulctabat, quisq; egit isto modo. ipse iubebat occidi, nullo postulante: p̄miis

Græci le-
ues.
Barbari
immanes.

etiā inuitabat. que
vis, vindicata est. J
te, noui potē, nou
humanitatis, d
vos nō perere sa
garius sit, non vi
est, quid amplius
nos domi petimus
humanitati: id n
supplicū voce pr
cimus, tu dereq
te fratru p̄ fratri
rius: qđ nos dom
sericordię lero
esset, quantū tu
ret ista victoria. q
periant: q̄ multi
ignouisti, nolint
riū oīno nō fuisse
hoīs nō esset, in
esset alicuius, eu
sare nolle, aliud n
arma cōtra te. nū
C. Cesar vref. su
latio Tuberonis h
mirat⁹ sis, vel q̄ d
ret. scelus tu illud
alii timorē: qđ dū
ter te adhuc nemo
lamitas incidisse v
cōsilia diuina nec
loquor de nobis:
leris vero crimin
hoc quisq; ex te
re: quid egit tu
pacem esse cupie
vero Cesar tua i
tū putarē. quomo
esse voluisses: Sec
le dissidiū: vtrūq;
aberrantibus. Pri
bia, q̄ erat aliqu
etiā dii adiuuer
rit nemo, nisi arm
existimas facilius
ram⁹ ne, iniquies
rat. atq; ille eo tēp
mo, q̄ noluit. repr
scipline, sed hoc n
ronis fors cōiecta
ego noui p̄pter o
tubernales. post a
diis vsi sum⁹. Scio
mū nomē oppon

Pro Q. Ligario. Fo. CCXXVI.

etiā inuitabat. quę tamen crudelitas ab hoc eodē aliquot annis post, quę tu nunc crudelē esse vis, vindicata est. Ego vero istud nō postulo inquires. ita mehercle existimo Tubero. noui em̄ te, noui patrē, noui domum, nomenq; vestrū: studia deniq; generis ac familię vestrę, virtutis, humanitatis, doctrinę, plurimarū artiū, atq; optimarū nota sunt mihi oīa. itaq; certo scio, vos nō perere sanguinē. sed parū attenditis. res em̄ eo spectat, vt ea pœna, in qua adhuc Q. Ligarius sit, non videamini esse cōtenti. quę est igit̄ alia pręter mortē: si em̄ in exilio est, sicuti est, quid amplius postulatis: an ne ignoscat: hoc vero multo acerbius, multoq; est graui⁹, qđ nos domi petimus precib⁹ & lachrymis prostrati ad pedes, nō tā nostrę causę fidētes, q̄ hui⁹ humanitati: id ne impetremus, pugnabis: & in nostrū fletū irrumpes: & nos iacētes ad pedes supplicū voce prohibebis: Si cū hoc domi faceremus, qđ & fecimus, & vt spero nō frustra fecimus, tu derepente irrupisses, & clamare cœpisses: C. Cęsar caue credas, caue ignoscas, caue te fratrū p̄ fratris salute obsecratiū misereat: nōne oēm humanitatē exuisses: quāto hoc durius: qđ nos domi petimus, id a te in foro oppugnari: & in tali miseria multorū, perfugiū misericordię tollere: Dicā plane C. Cęsar qđ sentio. si in hac tāta tua fortuna, lenitas tāta non esset, quantā tu per te, per te in quā obtines, (intelligo qđ loquor) acerbissimo luctu redundaret ista victoria. q̄ multi em̄ essent de victoribus, q̄ te crudelem esse vellent: cū etiā de victis reperiant: q̄ multi, q̄ cū a te nemini ignosci vellēt, impedirent clemētiā tuā: cū etiā hi q̄bus ipse ignouisti, nolint te in alios esse misericordē. Qz si probare Cęsari possemus in Africā Ligariū oīno nō fuisse: si honesto & misericordi mēdacio, saluti ciui calamitoso esse vellemus: tñ hoīs nō esset, in tāto discrimine, & periculo ciuis refellere, & coarguere nostrū mēdaciū: & si esset alicuius, eius certe nō esset, q̄ in eadē causa & fortuna fuisset. Sed tñ aliud est, errare Cęsarē nolle, aliud nolle misereri. tñ diceres: caue Cęsar credas: fuit in Africā Ligarius: tulit arma cōtra te. nūc qđ dicis: caue ignoscas. hęc nec hoīs, nec ad hoīem vox est. qua q̄ apud te C. Cęsar vter, suā citius abiiciet humanitatē, q̄ extorquebit tuā. Ac primus aditus & postulatō Tuberonis hac, vt opinor, fuit: velle se de Q. Ligariū scelere dicere. nō dubito quin admirat⁹ sis, vel qđ de nullo alio qđq; vel qđ is q̄ i eadē causa fuisset, vel qđnā noui facinoris afferret. scelus tu illud vocas Tubero: cur: isto. n. noīe illa adhuc causa caruit. alii errorē appellāt, alii timorē: qđ durius, spem, cupiditatē, odiū, pertinaciā: qđ grauissime, temeritatem: scelus pręter te adhuc nemo. Ac mihi qđē, si propriū & verū nomē nostri mali querat, fatalis quedā calamitas incidisse videt, & iprouidas hoīm mētes occupauisse: vt nemo mirari debeat humana cōsilia diuina necessitate eē superata. Liceat esse miseros, qđ hoc victore eē nō possum⁹. sed nō loquor de nobis: de illis loquor, qđ occiderūt, fuerint cupidi, fuerint irati, fuerint p̄tinaces: sceleris vero crimine, furoris, parricidii, liceat Cn. Pompeio mortuo, liceat multis aliis carere. qđ hoc quisq; ex te Cęsar audiuit: aut tua qđ aliud arma voluerūt, nisi a te cōtumeliā propulsa re: quid egit tuus ille inuictus exercitus: nisi vt suū ius tueret, & dignitatē tuā: quid: tu cum pacem esse cupiebas, id ne agebas: vt tibi cū sceleratis, an vt cū bonis ciuib⁹ cōueniret: Mihi vero Cęsar tua in me maxima merita, tāta certe nō viderent, si me vt sceleratū a te cōseruatū putarē. quomodo autē tu de Repu. benemeritus esses, si tot sceleratos incolumi dignitate esse voluisses: Seccessionē tu illā existimaui Cęsar initio, non bellū: nō hostile odiū, sed ciuile dissidiū: vtriusq; cupiētibus Rēp. saluā: sed partim cōsiliis, partim studiis, a cōmuni vtilitate aberrantibus. Principū dignitas erat pene par: nō par fortasse eorū, qđ sequebant. causa tū dubia, qđ erat aliquid in vtraq; parte, qđ probari posset. nunc melior certe ea iudicanda est, quā etiā dii adiuuerunt. cognita vero clementia tua, qđ non eam victoriā probet, in qua occiderit nemo, nisi armatus: Sed vt omittam cōmunem causam, veniamus ad nostram. vtrū tandē existimas facilius fuisse Tubero Ligariū ex Africā exire, an vos in Africā nō venire: poteram⁹ ne, inquires, cū Senat⁹ cēfuisset: si me cōsulis, nullo mō. sed tñ Ligariū Senat⁹ idē legaue rat. atq; ille eo tēpore paruit, cū parere Senatui necesse erat: vos tūc paruisstis, cū paruit nemo, qđ noluit. reprehēdo igit̄: minime vero. neq; em̄ licuit aliter vestro gñi, nomini, familię, di scipline. sed hoc nō cōcedo, vt qđ reb⁹ gloriemini in vobis, eadē in aliis reprehēdat. Tuberonis fors cōiecta est, ex S. C. cū ipse nō adesset, morbo etiā ipeditē: statuerat se excusare. hęc ego noui p̄pter oēs necessitudines, qđ mihi sunt cū L. Tuberone: domi vna eruditi, militię cō tubernales, post affines, in omni deniq; vita familiares. magnū etiā vinculū, qđ iisdē semp̄ studiis vsi sum⁹. Scio igit̄ Tuberonē domi manere voluisse. sed ita qđā agebāt, ita Rēip. sanctissimū nomē opponebāt: vt, etiā si aliter sentiret, verborū tamē ipsoꝝ pōdus sustinere nō posset.

Derepente

Calamitas fatalis.

Studiorū eorūde vin culum ma gnum.

Oratio

Aphrica
oim puin-
ciarū arx.

cessit auctoritati amplissimi viri, vel potius paruit: vna est profectus cū iis, quorū erat vna causa. tardius iter fecit. itaq; in Aphricam venit iam occupatam. hinc in Ligarium crimē oritur, vel ira potius. nā si crimen est prohibere illū voluisse, nō minus magnū est, vos Aphricā, oim prouinciarū arcē, natā ad bellū cōtra hāc urbē gerendū obtinere voluisse, q̄ aliquem se Imperatorē esse maluisse. atq; is tñ aliq; Ligarius nō fuit. Varus imperiū se habere dicebat. fasces certe habebat. Sed quoquo modo sese illud habet, hęc querela vestra Tubero qd valet: recepti in prouinciā nō sumus. qd si essetis: Cēsari ne eā tradituri fuissetis: an cōtra eū retenturi: Vide quid licētię Cēsari nobis tua liberalitas det, vel potius audacię. si respōderit Tubero: Aphricā, quo Senat⁹ eū, forsq; miserat, tibi patrē suū redditurū fuisse: nō dubitabo apud ipsum te, cuius id eū facere interfuit, grauissimis verbis eius cōsiliū reprehēdere. nō em̄ si tibi ea res grata fuisset, esset etiā pbata. sed iā hoc totū omitto, nō tā vt ne offendā tuas patētissimas aures, q̄ ne Tubero qd nūq; cogitauit, factur⁹ fuisse videat. Veniebatis igif i Aphricā prouinciā vnā ex oibus huic victoriā maxime infestā, in qua erat Rex potētissimus, inimicus huic causę, aliena volūtas, cōuentus firmi, atq; magni. quero qd facturi fuissetis: q̄q; qd facturi fueritis nō dubitē, cū videā, qd feceritis. prohibiti estis in prouincia vestra pedem ponere, vt perhibetis, summa cū iniuriā. quomodo id tulistis: acceptæ iniuriā querelā ad quem detulistis: nempe ad eū, cuius auctoritatē secuti in societate belli veneratis, q; si Cēsaris causa in prouinciā veniebatis, ad eū profecto exclusi prouincia venissetis. venistis ad Pompeiū, quę est ergo apud Cēsare querela: cū eū accusetis, a quo queramini vos prohibitos cōtra Cēsare bellū gerere. Atq; in hoc qdē vel cū mendacio si vultis, gloriari per me licet: vos prouinciā fuisse Cēsari tradituros, etiā si a Varo & qbusdā aliis prohibiti essetis. ego autem confitebor culpā esse Ligariū, q; vos tantæ laudis occasione priuauerit. Sed vide quāso Cēsari constantiam ornatissimi viri L. Tuberonis: quam ego, q̄uis ipse probarē, vt probo, tamen nō cōmemorarē, nisi a te cognouissem in primis eam virtutem solere laudari. quę fuit igif vnq; in villo homine tanta constantia: constantia dico: nescio an melius patientiā possem dicere. quomodo em̄ istud quisq; fecisset: vt a qbus partibus in dissensione ciuili non esset receptus, essetq; etiam cum crudelitate eiectus, ad eas ipsas rediret: magni cuiusdam animi, atq; eius viri est, quem de suscepta causa propositaq; sententia, nulla contumelia, nulla vis, nullum periculū, posset depellere. vt enim cetera paria Tuberoni cū Varo fuissent, honos, nobilitas, splendor, ingeniū, quæ nequaq; fuerunt, hoc certe præcipuū Tuberonis fuit, q; iusto cum Imperio, ex S. C. in prouinciā suā venerat. hinc prohibitus nō ad Cēsare, ne iratus: nō domum, ne iners: non aliquā in regionem, ne condemnare causam illā, quam secutus esset, videretur: in Macedonia, in Cn. Pompeii castra venit, in eam ipsam causam, a qua erat reiectus cū iniuriā. Quid cum ista res nihil cōmouisset eius animum, ad quem veneratis: languidiore credo studio in causa fuistis: tantummodo in præfidiis eratis: animi vero a causa abhorrebāt: an, vt sit in ciuilibus bellis, nec in vobis magis, q̄ in reliquis, oēs vincendi studio tenebamur: Pacis equidē semper auctor fui, sed tum sero: erat em̄ amentis cū aciem videres, pacem cogitare. omnes in quā vincere volebamus, tu certe præcipue, qui in eum locum venisses, vbi tibi esset periculū, nisi vicisses. q̄q; vt nunc se res habet, non dubito quin hanc salutem anteponas illi victoriā. Hęc ego non dicerē Tubero, si aut vos constantiā vestrā, aut Cēsarem beneficii sui poeniteret. Nunc quero vtrū vestras iniurias, an Reip. persequamini: si Reip. quid de vestra in ea causa perseuerantia respondebitis: si vestras, videte ne erretis, q; Cēsarem vestris inimicis iratum fore putetis, cū ignouerit suis. Itaq; num tibi videor Cēsari in causa Ligariū occupatus esse: num de eius facto dicere: quicquid dixi ad vnā summā referri volo, vel humanitatis, vel clementiā, vel misericordiā tuā. Causas Cēsari egī multas, & quidem tecum, dum te in foro tenuit ratio honorum tuorū: certe nūq; hoc modo: ignoscite Iudices, errauit, lapsus est, nō putauit, si vnq; posthac, ad parentē sic agi solet. ad iudices: nō fecit, nō cogitauit, falsi testes, factum crimen. dic te Cēsari de facto Ligariū iudicē esse: qbus in præfidiis fuerit, quare, taceo: ne hęc quidē colligo, quę fortasse valerēt etiā apud iudicē: Legatus ante bellū profectus, relictus in pace, bello oppressus, in eo nō acerbus fuit, tamen totus esset studio tuus. ad iudicē sic agi solet, sed ego ad parentē loquor. errauit, temere feci, poenitet, ad clemētiā tuā cōfugio, delicti veniā peto, vt ignoscas oro: si nemo impetrauit, arrogāter peto: si plurimi, tu idem fer opem, q; spem dedisti. An sperandi Ligario causa nō sit: cum mihi apud te locus sit etiam pro altero deprecandi: q̄q; neq; in hac oratione spes est posita causę, nec in eorum studiis qui a te

Fer opem.

pro Ligario perit
multi laboratē
farius is. q; te oram
beatiores illi esse
sed video tū apud
quorū iustissimū
necessariis tuis, sed
tissimos, totūq; ag
horū oim mēstrū
squalorēq; ipsi, &
aut tres Ligariū re
optatius, q; patria
moueat te horū l
te em̄ dicere audie
essent, tuos. Vides
L. Cornificiū, hōse
tos viros, q; tecū fu
minabant. cōserua
reperiat. Q; si penit
pōt q̄q; dubitare q
fratres fuerūt: q; est
terna nō nouerit: q;
fortunaq; sequere
cisset, esset eorū sim
lū, verū etiā a fratru
qualis tū T. Ligariū
minisse: spero etiā te
ingeniū tuū: te al
niscētē recordari. H
eū studiosum, & bo
officiū cū vtrūq; h
tot ac talib; viris,
lissimo, & clarissim
huic omni frequē
voluntate clarissim
fuit, noli obsecro d
populare q; bonitas
dia est. hoies em̄ ad
tuna tua maius, q; v
rem orationem cau
bitrer te ipsum, q; m
illi absentī salute

PRO RE

Pro Deiotaro. Fo. CCXXVII.

pro Ligario petūt tui necessariū. vidi em̄, & cognouī qd maxime spectares cū p̄ alicui⁹ salute multi laborarēt: causas apud te rogātū gratiores eē, q̄ preces: neq̄ spectare q̄ tuus eēt neces-
sarius is, q̄ te oraret: sed q̄ illius, p̄ quo laboraret. Itaq̄ tribuīs tu qdē tuis ita multa, vt mihi
beatiores illi esse videant̄ interdū, q̄ tua liberalitate fruunt̄, q̄ tu ipse, q̄ illis tā multa cōcedis.
sed video tñ apud te causas vt dixi rogātū valere plus q̄ preces: ab isq̄ te moueri maxime,
quorū iustissimū dolorē videas ī petēdo. In Q. Ligario cōseruādo multis tu qdē gratū facies
necessariis tuis, sed hoc quēso cōsidera, qd̄ soles. possum fortissimos viros Sabinos, tibi proba-
tissimos, totūq̄ agrū Sabinū florē Italię, robur Reipu. pponere. nosti optime hoīes. aī aduerte
horū oīm mœstitiā, & dolorē. huius T. Brochi, de quo non dubito qd̄ existimes, lachrymas,
squalorēq̄, ipsi⁹, & filii vides, qd̄ de fratrib⁹ dicā: noli Cēsar putare de vni⁹ capite nos agere.
aut tres Ligarii retinēdi in ciuitate sunt, aut tres ex ciuitate exterminādi. qd̄uis exiliū his est
optatius, q̄ patria, q̄ dom⁹, q̄ dii penates, vno illo exulāte. si fraterne, si pie, si cū dolore faciūt,
moueāt te horū lachrymę, moueat pietas, moueat germanitas, valeat tua vox illa, quę vicit.
te em̄ dicere audiebam⁹: nos oēs aduersarios putare, nisi q̄ nobiscū essent: te oēs, q̄ cōtra te nō
essent, tuos. Vides ne igit̄ hūc splendorē, oēm hāc Brochorū domū, hūc L. Martiū, C. Cēsariū,
L. Cornificiū, hosce oēs Equites Ro. q̄ adsunt veste mutata, nō solū notos tibi, verū etiā pba-
tos viros, q̄ tecū fuerūt! Atq̄ his maxime irascebamur, & hos requirebamus, & his nōnulli
minabant. cōserua igit̄ tuis suos: vt quēadmodū cetera, quę dicta sunt a te, sic hoc verissimū
reperiat. Qz si penitus p̄spicere posses cōcordiā Ligariorū, oēs fratres tecū iudicares fuisse, an
pōt qsq̄ dubitare qn̄ si Q. Ligari⁹ ī Italia esse potuisset, ī eadē sentētia fuisset futurus, in qua
fratres fuerūt: q̄s est, q̄ horū cōsensum cōspirantē, & pene cōflatum, in hac p̄p̄ aequalitate fra-
terna nō nouerit: q̄ hoc nō sentiat: qd̄uis pri⁹ futurū fuisse, q̄ vt hi fratres diuersas sentētiās
fortunatq̄ sequerent̄. Volūrate igit̄ oēs tecū fuerūt, tēp̄tate abrept⁹ est vn⁹, q̄ si cōsilio id fe-
cisset, esset eorū similis, quos tu tñ saluos esse voluisti. Sed ierit ad bellū, dissenserit nō a te so-
lū, verū etiā a fratrib⁹, hi te orāt tui. Equidē cū tuis oīb⁹ negotiis interesset, memoria teneo
qualis tū T. Ligarius Quęstor Vrban⁹ fuerit erga te, & dignitatē tuā, sed parū est me hoc me-
minisse: spero etiā te, q̄ obliuisci nihil soles, nisi iniurias: quoniā hoc est animi, quoniā etiam
ingeniū tui: te aliqd̄ de hui⁹ Quęstoris officio cogitatē, etiā de aliis q̄busdā Quęstorib⁹ remi-
niscētē recordari. Hic igit̄ T. Ligarius, q̄ tū nihil egit aliud, neq̄ em̄ hęc diuinabat, nisi vt tu
eū studiosum, & bonū virū iudicares: nūc a te supplex fratris salutē petit, quā hui⁹ admonit⁹
officio cū vtriscq̄ his dederis, tres fratres optimos, & itegerrimos, nō solū sibi ipsos, neq̄ his
tot ac talib⁹ viris, neq̄ nobis necessariis, sed etiā Reip. cōdonaueris. Fac igit̄ qd̄ de hoīe nobi-
lissimo, & clarissimo M. Marcello restituto fecisti nup̄ in curia, nūc idē in foro de optimis &
huic omni frequētię p̄batissimis fratribus, vt cōcessisti illū Senatū, sic da hūc populo, cuius
voluntatē clarissimā semp̄ habuisti. & si ille dies tibi gloriosissimus, populo Ro. gratissimus
fuit, noli obsecro dubitare C. Cēsar similit̄ illi glorię laudē q̄sepissime querere. nihil est em̄ tā
populare q̄ bonitas: nulla de virtutib⁹ tuis plurimis, nec gratior, nec admirabilior misericor-
dia est. hoīes em̄ ad deos nulla re propius accedūt, q̄ salutē hoībus dādo. nihil habet nec for-
tuna tua maius, q̄ vt possis, nec natura tua melius, q̄ vt velis cōseruare q̄ plurimos. Longio-
rem orationem causa forsitā postulat, tua certe natura breuiorem. quare cum vtilius esse ar-
bitrer te ipsum, q̄ me, aut quēq̄ loqui tecum, finem iam faciam. tātum te ipsum admonebo, si
illi absentī salutem dederis, p̄sentibus his omnibus te daturum.

Fraterne

Cēsar ni-
hil nisi in-
iurias obli-
uisci solit⁹

Bonitas sū-
me popula-
ris.
Misericor-
dia Cēsaris

PRO REGE DEIOTARO AD C. CAESAREM. ORATIO. XLIII.

VM IN OMNIBVS CAVSIS GRAVIORIBVS C. CAE-
sar initio dicendī cōmoueri soleā vehemētius, q̄ videtur vel vsus,
vel atas mea postulare: tum in hac causa ita me multa perturbāt,
vt quantū mea fides studiū mihi afferat ad salutem Regis Deiotari
defendendā, tantum facultatis timor detrahat. Primū dico pro ca-
pite fortunatq̄ Regis: qd̄ ipsum etsi nō iniquū est, in tuo duntaxat
periculo: tamen est ita inusitatū, regem capitis reū esse, vt ante hoc
tempus non sit auditum. Deinde eum Regem, quē ornare antea cū
eto cū Senatu solebamus, pro perpetuis eius in nostram Remp. me-
ritis, nunc contra atrocissimū crīmen cogor defendere. Accedit vt

Rex Deio-
tarus capi-
tis reus.